

Sekretarz Stanu

DWOIP-I.53.1.2021

Pan

Bartłomiej Łukasz Chmielowiec

Rzecznik Praw Pacjenta

Szanowny Panie Rzeczniku,

w nawiązaniu do wystąpienia Pana Grzegorza Błażewicza Zastępcy Rzecznika Praw Pacjenta z dn. 12 lutego 2021r. znak: RzPP-DZP-WRII.420.26.2020.MST w sprawie osób aresztowanych przebywających na oddziałach psychiatrycznych, przedstawiam uprzejmie stanowisko Ministra Sprawiedliwości.

Na wstępie należy wskazać, że podstawowym zadaniem więziennej służby zdrowia jest zapewnienie opieki medycznej osobom pozbawionym wolności. W art. 115 § 4 k.k.w. ustanowiono zasadę, że świadczenia zdrowotne są udzielane osobom przebywającym w jednostkach penitencjarnych przede wszystkim przez podmioty lecznicze dla osób pozbawionych wolności. Zgodnie z art. 8 ust. 2 ustawy o *Służbie Więziennej* w ramach zakładów karnych i aresztów śledczych mogą w razie potrzeby działać podmioty lecznicze w rozumieniu przepisów ustawy o działalności leczniczej. Do podmiotów leczniczych utworzonych przez Ministra Sprawiedliwości dla osób pozbawionych wolności stosuje się odpowiednio, przy uwzględnieniu przepisów *Kodeksu karnego wykonawczego* i ustawy z 9.10.2010r. o *Służbie Więziennej* przepisy ustawy z 15.04.2011 r. o *działalności leczniczej* (Dz.U. z 2020 r. poz. 295 ze zm.). Szczegółowe warunki, zakres i tryb współdziałania podmiotów leczniczych z podmiotami leczniczymi dla osób pozbawionych wolności w zakładach karnych i aresztach śledczych w zapewnieniu świadczeń zdrowotnych osobom pozbawionym wolności określa rozporządzenie Ministra Zdrowia i Ministra Sprawiedliwości z dnia 9 maja 2012r. Szczegółowy zakres świadczenia usług medycznych osobom pozbawionym wolności określa rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z 14.06.2012r.

w sprawie udzielania świadczeń zdrowotnych przez podmioty lecznicze dla osób pozbawionych wolności (Dz.U. z 2017 r. poz. 2131).

Miejsce wykonywania tymczasowego aresztowania osoby poddanej leczeniu psychiatrycznemu określają przepisy rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 16 czerwca 2015r. w sprawie wykazu zakładów leczniczych, w tym psychiatrycznych, przeznaczonych do wykonywania tymczasowego aresztowania oraz warunków zabezpieczenia tych zakładów. Natomiast Minister Zdrowia na podstawie art. 203 § 5 ustawy Kodeks postępowania karnego w Rozporządzeniu z dnia 7 listopada 2017r. określił wykaz zakładów psychiatrycznych i zakładów leczenia odwykowego przeznaczonych do wykonywania obserwacji oraz sposobu finansowania obserwacji, a także warunków zabezpieczenia zakładów dla osób pozbawionych wolności. Minister Zdrowia w załączniku do w/w Rozporządzenia wymienił 13 placówek, do których mogą być kierowane osoby tymczasowo aresztowane w celu wykonania obserwacji sądowo - psychiatrycznej. Podmioty lecznicze, w których mogą odbywać się obserwacje sądowo - psychiatryczne osób pozbawionych wolności podlegają Ministrowi Zdrowia i to Minister Zdrowia jest właściwy do zapewnienia prawidłowej organizacji i funkcjonowania tych placówek.

Sytuacja korzystania przez osoby tymczasowo aresztowane z pozawięziennej służby zdrowia ma miejsce również, gdy więzienne oddziały psychiatryczne nie są w stanie zapewnić specjalistycznej opieki psychiatrycznej. W tym zakresie należy mieć na względzie, że w ramach podmiotów leczniczych dla osób pozbawionych wolności nie są wykonywane wszystkie specjalistyczne procedury medyczne. W uzasadnionych wypadkach, gdy świadczenia medyczne nie mogą być udzielone przez podmioty lecznicze dla osób pozbawionych wolności, udzielane są przez pozawięzienne podmioty lecznicze, w szczególności z powodu: konieczności natychmiastowego udzielenia świadczeń zdrowotnych ze względu na zagrożenie życia lub zdrowia osoby pozbawionej wolności; konieczności przeprowadzenia specjalistycznych badań lekarskich, leczenia lub rehabilitacji osoby pozbawionej wolności; konieczności przeprowadzenia badań diagnostycznych z powodu braku specjalistycznego sprzętu medycznego. Udzielanie świadczeń zdrowotnych nie może jednak naruszać zasad regulujących sposób wykonywania tymczasowego aresztowania, tym samym funkcjonariusze Służby Więziennej są ustawowo zobowiązani do wykonywania swoich zadań także na terenie placówek medycznych, w których przebywa osoba tymczasowo aresztowana.

Zakres współdziałania podmiotów leczniczych z podmiotami leczniczymi dla osób pozbawionych wolności wyznaczają z jednej strony potrzeby udzielenia świadczeń zdrowotnych niezbędnych ze względu na stan zdrowia osoby pozbawionej wolności, zaś z drugiej strony możliwości służby zdrowia w zakładach karnych. Należy wziąć pod uwagę, że więzienna służba zdrowia nie dysponuje wysoce specjalistycznym sprzętem medycznym, jaki posiadają inne pozawięzienne podmioty lecznicze. Z tego względu nie można wykluczyć sytuacji, w których niezbędne będzie skorzystanie przez osobę tymczasowo aresztowaną z pozawięziennej służby zdrowia. Może to mieć miejsce w sytuacji, gdy organ procesowy zleci dokonanie obserwacji sądowo - psychiatrycznej osoby tymczasowo aresztowanej w określonej placówce leczniczej wskazanej w załączniku Nr 2 do Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 listopada 2017r. oraz w sytuacji, gdy osoba tymczasowo aresztowana z przyczyn zdrowotnych powinna skorzystać z takich procedur medycznych, które nie mogą być wykonane w ramach więziennych oddziałów psychiatrycznych. Sytuacja, w której osoba tymczasowo aresztowana korzysta ze specjalistycznych usług medycznych w pozawięziennej służbie zdrowia może się zdarzyć wyjątkowo i tylko wówczas, gdy więzienna opieka medyczna nie jest w stanie zapewnić osobie tymczasowo aresztowanej odpowiedniego leczenia psychiatrycznego.

Odnosząc się do zajętego przez Zastępcę Rzecznika Praw Pacjenta stanowiska Minister Sprawiedliwości podziela opinię, że kierowanie osób pozbawionych wolności (w tym osób tymczasowo aresztowanych) do szpitali psychiatrycznych (oddziałów psychiatrycznych) pozawięziennych powinno następować w wyjątkowych sytuacjach, a opiekę medyczną nad takimi pacjentami powinny sprawować przede wszystkim szpitale (oddziały) psychiatryczne działające przy jednostkach penitencjarnych. Należy wskazać, że Więzienne Oddziały Psychiatrii Sądowej funkcjonują w szpitalach: w Areszcie Śledczym w Szczecinie, w Areszcie Śledczym we Wrocławiu, Areszcie Śledczym w Poznaniu oraz w Zakładzie Karnym Nr 2 w Łodzi. Na przestrzeni ostatnich 3 lat więzienna służba zdrowia zwiększyła zaplecze łóżek na oddziałach Psychiatrii Sądowej do 250. W bieżącym roku zaplanowane jest otwarcie szpitala w Areszcie Śledczym w Radomiu z oddziałem Psychiatrii Sądowej na kolejna 22 łóżka.

W ocenie Ministerstwa Sprawiedliwości kwestia kierowania do oddziałów psychiatrycznych przy szpitalach pozawięziennych osób aresztowanych nie wymaga dodatkowych regulacji prawnych. Niezasadne wydaje się także rozszerzenie zakresu świadczeń medycznych w ramach więziennej służby zdrowia z uwagi na konieczność poniesienia znacznych nakładów finansowych, podczas, gdy korzystanie ze specjalistycznych usług

medycznych pozawięziennej służby zdrowia przez osoby tymczasowo aresztowane ma miejsce jedynie incydentalnie. Należy zwrócić uwagę na fakt, że począwszy od 2017 r., nastąpiło zwiększenie ilości miejsc w oddziałach psychiatrycznych przy aresztach śledczych i zakładach karnych w celu ograniczenia do niezbędnego minimum leczenia osób pozbawionych wolności w pozawięziennych podmiotach leczniczych.

Z wyrazami szacunku

SEKRETARZ STANU
w Ministerstwie Sprawiedliwości

Michał Woź